

С.Ж.Асфендияров атындағы Қазақ Ұлттық медицина университеті

Тақырыбы: Экологиялық қолайсыз аймақтарында халық денсаулығына әсерін тигізетін қоршаған ортаның зиянды факторлары. Арал теңізі.

Топ: 14-001 МПД

Факультет: ҚДС

Орындаған: Оразбай А.А.

Тексерген: Оразымбетова А.М.

Алматы 2016 жыл

Жоспар

I.Кіріспе

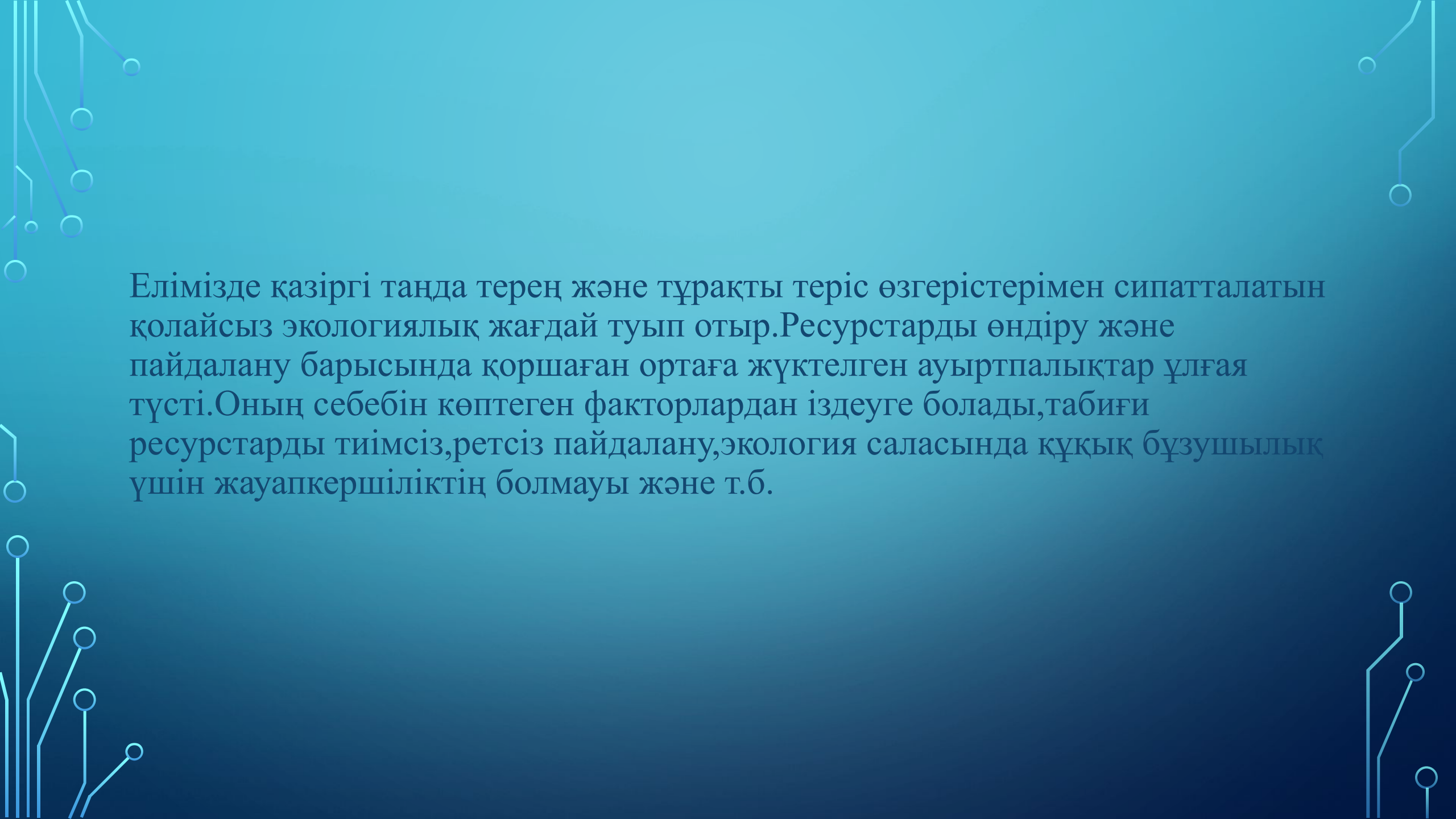
II.Негізгі бөлім

Қоршаған ортаның ластану себептері

Арал теңізінің тартылуы

III.Қорытынды

IV.Пайдаланылған әдебиеттер

The background is a dark blue gradient. In the four corners, there are decorative white and light blue circuit-like patterns consisting of lines and circles, resembling a stylized PCB or network diagram.

Елімізде қазіргі таңда терең және тұрақты теріс өзгерістерімен сипатталатын қолайсыз экологиялық жағдай туып отыр. Ресурстарды өндіру және пайдалану барысында қоршаған ортаға жүктелген ауыртпалықтар ұлғая түсті. Оның себебін көптеген факторлардан іздеуге болады, табиғи ресурстарды тиімсіз, ретсіз пайдалану, экология саласында құқық бұзушылық үшін жауапкершіліктің болмауы және т.б.

Қазақстан территориясының өте үлкен бөлігі әртүрлі факторлардың әсерінен кешенді ластанған. Мысалы, ауаның, судың, өндірістің зиянды қалдықтарымен, улы газдармен. Оған полигондарды, сынақ алаңдарын, Байқоңыр ғарыш кешенің, Балқаш, Арал, Каспий суларындағы экологиялық апаттарды, ірі тау-кен өндірістерін жатқызуымызға болады. Атмосфераның ластануынан әлемнің әртүрлі елдерінде рак аурулары, бала түсіктері, ісік аурулары көбейіп кетті.

Соңғы бірнеше оңжылдықтың ішінде қоршаған орта мен адамдарға қауіпті жаңа фактор қалыптасты, ол электромагниттік толқындар. Осының әсерінен жүздеген ауру түрлері анықталған және қалаларда өзін-өзі өлтіру фактілері жиілеп тіркеле бастаған. Себебі, электромагниттік өрістер адамның ми құрылысына өте қатты әсер ете отырып дұрыс ойлау, есте сақтау қасиеттерін бірден бұзады. Қазіргі кезде ҚР телекоммуникацияның дамуына байланысты, электромагниттік өрістер де өсе түсуде. 1990 жылмен салыстырғанда елімізде, соның ішінде қалаларда электромагниттік өрістердің таралуы ондаған есе өсе түскен.

АРАЛ
ТЕҢІЗІ

ZHARAR

WWW.ZHARAR.COM

Арал теңізі.

Арал теңізі Орта Азиядағы ең үлкен көл. 1960 жылдардың орталарында Арал теңізіне аймақтағы ең ірі екі өзен, Амудария мен Сырдарияның суы қуйылған. Уақыт өте келе бұл өзендердің суы азайып, Аралдың суы тартыла бастады. Теңіздің қазіргі көлемі екі еседен көп кішірейді. (26,5 мың кв. км.) 40 км. кв. тан көп жер шөл далаға айналды. Қазіргі күні ол жер " Аралкұм" деп атала бастады. Аралкұмнан көптеген шаң тозаң көтеріліп, табиғатқа зиян тигізуде. Теңіз суының тұздылығы күннен күнге артуда.

Аралдың тартылуы экологиялық тұрғыдан экономикалық тұрғыдан өте үлкен зиян келтіруде. Сондықтан Арал теңізін сақтап қалу халықаралық проблемаға айналды. Аралды құтқарудың халықаралық қоры құрылды.

Арал теңізінің экологиялық ахуалы.

- Арал теңізі қазақстанның інжу маржаны, шөл белдеміндегі бірден бір көгілдір су айдыны еді. Оның апатқа ұшырағанға дейінгі көлемі -1066км² тереңдігі 30-60 метр, тұздылығы 10-12% болған. Қойнауы кәсіптік бағалы балықтарға бай, жағасы қоға мен қамысты теңіз еді. Сол кездерде жылына 50 150 мың балық ауланса, теңіз жағасынан едәуір мөлшерде бұлғын терісі игерілген. Арал өңірінің тұрғындары 1970 жылдарға дейін әлеуметтік экономикалық тұрғыда жақсы қамтамасыз етілген тіршілік кешті. 1960 жылдан бастап Арал өңірін игеру қолға алынды. Арал теңізін құтқару жөніндегі бірнеше ғылыми болжамдар мен жобалар бар:
 - Сібір өзендерін Қазақстанға бұру.
 - Әмудария мен Сырдария өзендерінің суын реттеу арқылы суды молайту.
 - Арал теңізін жартылай сақтап қалу.
 - Каспий теңізінің суын жасанды канал арқылы әкелу.
 - Жер асты суларын пайдалану.
 - Арал теңізінің өздігінен табиғи реттелуін немесе толысуын күту.
- “Арал тағдыры адам тағдары” болғандықтан оны сақтап қалу аға ұрпақтың болашақ алдындағы борышы.

Арал теңізінің тартылу салдарынан туындаған жағдайлар

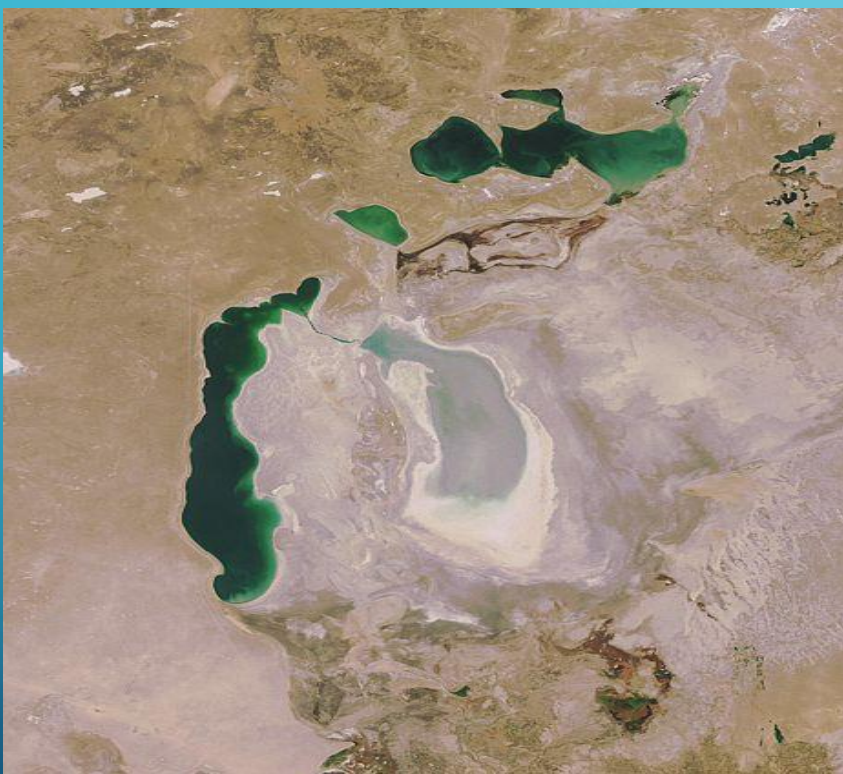

July - September, 1989

October 5, 2008

Арал өңірінде тұратын халықтың өмір сүру жағдайын түбірінен өзгерту жөніндегі шұғыл шаралар туралы 1992 жылғы 18 қаңтардағы Қазақстан Республикасы Жоғарғы Кеңесі қаулысымен Арал аймағының Қазақстан бөлігі экологиялық қасірет аймағы деп жарияланған болатын.

Теңізді құтқарудағы болжамдар:

1. Сібір өзендерін Қазақстанға бұру
2. Әмудария мен Сырдария өзендерінің суын реттеу арқылы суды молайту
3. Арал теңізін жартылай сақтап қалу
4. Каспий теңізінің суын жасанды канал арқылы әкелу
5. Жер асты суларын пайдалану

Бұрынғы порттары:

Арал (Қазақстан)
Мойнақ (Өзбекстан)
Қазақдария (Өзбекстан)

Арал теңізін сақтау жөніндегі халықаралық шаралар

Арал теңізін сақтау жөніндегі шаралар, Арал апатынан зардап шеккен елдер басшыларының іс-қимылдарына көмектесуге бағытталған алғашқы халықаралық келісім 1990 жылдың 24-26 қаңтарында БҰҰ-ның қоршаған орта бағдарламасының ұсынысымен жасалды. Арал қорының басшылығымен “Арал теңізі мәселелеріне нақтылы көмек бағдарламасын” іске қосты. Бұл тарапта 7 бағдарлама, 18 жоба жасалынып, ауқымды жұмыс қолға алынды.

Пайдаланылған әдебиеттер:

Қазақстан Ұлттық энциклопедиясы, Алматы 1998 жыл
Бас редактор Ә.Нысанбаев Алматы “Қазақ энциклопедиясы”
Кенесариев Ү., Жақашов Н.